

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ.2535-2549) ฉบับที่ 7-9 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพราะเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างมั่นคงและมีคุณภาพของประเทศ และให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ โดยการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดศักยภาพตามทรัพยากร ที่ดินในพื้นที่อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นมาตรการควบคุมการใช้พื้นที่ให้เกิดการพัฒนาให้เป็นไปตามนโยบายในการพัฒนาประเทศของรัฐ รวมทั้งเพื่อรองรับการขยายตัวของจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และการเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับโลกใน ปัจจุบัน ไม่ใช่เพียงแต่พื้นที่เขตเมืองอย่างเดียวที่มีการขยายตัว พื้นที่ชนบทก็มีการขยายตัวตามไปด้วย โดยมีจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ขนาดชุมชนที่ขยายใหญ่ขึ้น ทำให้เกิดความต้องการในการใช้ทรัพยากรที่ดินเพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ มีทั้งพื้นที่ป่าไม้ แหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ได้ถูกบุกรุกและทำลายเพื่อทำการเกษตร การตั้งถิ่นฐาน อุตสาหกรรม ประมง เลี้ยงสัตว์และการท่องเที่ยว ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทั้งป่าไม้ถูกทำลายดินเสื่อมคุณภาพน้ำเน่าเสียทรัพยากร ธรรมชาติเสื่อมโทรม ซึ่งจะผลกระทบย้อนกลับมาสู่มนุษย์ที่อยู่ในพื้นที่เพราะมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศด้วยเช่นกัน

พื้นที่บริเวณจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 8 อำเภอ คือ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านลาด อำเภอท่ายาง อำเภอแก่งกระจาน อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านแหลม อำเภอชะอำ มีพื้นที่ 6,225.138 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับ 3,890,771.2 ไร่ สภาพทั่วไปของพื้นที่ทางทิศตะวันตก เป็นภูเขาสูงและป่าไม้ มีแนวเทือกเขาตะนาวศรีกั้นพรมแดนประเทศไทย กับ สหภาพเมียนมาร์ ตอนกลางของจังหวัดเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัด ด้านตะวันออกเป็นที่ราบชายฝั่งทะเลที่มีทั้งป่าชายเลนและหาดทราย จังหวัดเพชรบุรีเป็นพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในด้านต่างๆทั้ง เกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม ป่าไม้ ป่าชายเลน และแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจุบันจังหวัดเพชรบุรีได้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ประชากรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น มีการขยายตัวของชุมชนตามบริเวณต่าง ๆ การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เพื่อการทำเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และด้านการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการ

อย่างไร้ขีดจำกัด ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ทั้งป่าไม้ แหล่งน้ำ แม่น้ำ ป่าชายเลน พื้นที่ชายฝั่งทะเล และสัตว์น้ำ ซึ่งนับวันยิ่งเกิดความสูญเสียจนไม่อาจประเมินค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์กับพื้นที่ การตั้งถิ่นฐาน ความเชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐาน การวิเคราะห์ปัญหาข้อจำกัด ศักยภาพและแนวโน้มของพื้นที่ จึงเป็นแนวทางที่สมควรศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของคนที่อยู่ในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากร ธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า และการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้ประโยชน์ที่ดิน กับการตั้งถิ่นฐาน และโครงสร้างพื้นฐาน ในจังหวัดเพชรบุรี
- 2) วิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด ศักยภาพและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในอนาคต กับรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน และโครงสร้างพื้นฐาน
- 3) เสนอแนะแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดิน ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของที่ดินบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

พื้นที่ศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ครอบคลุมพื้นที่ 8 อำเภอได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านลาด อำเภอท่ายาง อำเภอแก่งกระจาน อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านแหลม อำเภอชะอำ มีพื้นที่ 6,225.138 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับ 3,890,771.2 ไร่

1.4 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ โครงสร้างพื้นฐานและลักษณะประชากร การใช้ประโยชน์ที่ดิน การตั้งถิ่นฐาน ตลอดจนนโยบายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาข้อจำกัด ศักยภาพของการใช้ทรัพยากรที่ดิน และโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเสนอแนวทางการใช้ทรัพยากรที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ โดยการพัฒนาในเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความสมดุล เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

1.5 วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เน้นการใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม ข้อมูลทุติยภูมิจากการค้นคว้าทางแนวความคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ห้องสมุด รวบรวมข้อมูลสถิติและสภาพทั่วไป แผนที่จากหน่วยงานราชการ และองค์การต่าง ๆ เพื่อดำเนินการศึกษาดังนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ
 2) ศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป
 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินกับการตั้งถิ่นฐานและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีต่อพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของการใช้ที่ดินในอนาคต

4) วิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่ ศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ เพื่อเป็นพื้นฐานสู่แนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

5) เสนอแนวทางการทรัพยากรที่ดินที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพและข้อจำกัดบนพื้นฐานของการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา มีแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินตามปัญหา ข้อจำกัดศักยภาพของพื้นที่ศึกษา โดยคำนึงถึงจัดการทรัพยากรที่ดินที่เหมาะสม บนแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการ และประชาชนที่สนใจ เกี่ยวกับแนวทางการใช้ทรัพยากรที่ดินที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและเห็นความสำคัญของการวางแผนการจัดการทรัพยากรที่ดิน โดยคำนึงถึงการให้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืนตลอดไป

1.7 ขั้นตอนวิธีการวิจัย

1) ศึกษาที่มาและความสำคัญของปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษา พื้นที่ศึกษา วิธีการศึกษา รวมทั้งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

2) ศึกษารวบรวมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา

3) รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาทั้งทางด้านกายภาพ ประชากร เศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรธรรมชาติ ในจังหวัดเพชรบุรี ในระหว่างปี 2533-2548

4) ศึกษาข้อมูลด้านรูปการใช้ประโยชน์ที่ดิน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์ที่ดินและการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาการใช้ทรัพยากรที่ดินต่อไป

5) วิเคราะห์ประเด็นปัญหาในพื้นที่ทั้งด้านกายภาพ การใช้ประโยชน์ที่ดิน การตั้งถิ่นฐาน โครงสร้างพื้นฐาน ประชากร และภัยธรรมชาติ ในพื้นที่ นำมาวิเคราะห์ระดับความรุนแรง เพื่อนำมาสรุปข้อจำกัด และศักยภาพของพื้นที่ศึกษา

6) สรุปผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ในบทที่ 5 และเสนอแนะแนวทางในการจัดการทรัพยากรที่ดินที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนการศึกษา

